

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK TRIBUNÁLU (třetího senátu)

23. května 2019*

„Mimosmluvní odpovědnost – Hospodářská a měnová politika – ECB – Národní centrální banky – Restrukturalizace řeckého veřejného dluhu – Zapojení soukromého sektoru – Doložky o společném postupu věřitelů – Povinná výměna řeckých dluhopisů – Soukromí věřitelé – Stanovisko ECB – Dostatečně závažné porušení právní normy, která přiznává práva jednotlivcům – Zásada *pacta sunt servanda* – Článek 17 odst. 1 a 2 Listiny základních práv – Článek 63 odst. 1 SFEU – Článek 124 SFEU“

Ve věci T-107/17,

Frank Steinhoff, s bydlištěm v Hamburku (Německo),

Ewald Filbry, s bydlištěm v Dortmundu (Německo),

Vereinigte Raiffeisenbanken Gräfenberg-Forchheim-Eschenau-Heroldsberg eG, se sídlem v Gräfenbergu (Německo),

Werner Bäcker, s bydlištěm v Rodgau (Německo),

EMB Consulting SE, se sídlem v Mühlthalu (Německo),

zastoupení O. Hoepnerem a D. Unrauem, advokáti,

žalobci,

proti

Evropské centrální bance (ECB), zastoupené O. Heinzem a G. Várhelyim, jako zmocněnci, ve spolupráci s H.-G. Kamann, advokátkou,

žalované,

jejímž předmětem je návrh podaný na základě článku 268 SFEU a znějící na náhradu škody, kterou žalobci údajně utrpěli kvůli tomu, že ECB ve svém stanovisku ze dne 17. února 2012 (CON/2012/12) údajně neupozornila Řeckou republiku na protiprávnost navrhované restrukturalizace řeckého veřejného dluhu prostřednictvím povinné výměny dluhopisů,

TRIBUNÁL (třetí senát),

ve složení S. Frimodt Nielsen, předseda, V. Kreuschitz (zpravodaj) a N. Póltorak, soudci,

vedoucí soudní kanceláře: S. Bukšek Tomac, rada,

* Jednací jazyk: němčina.

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 29. května 2018,
vydává tento

Rozsudek

Skutečnosti předcházející sporu

- 1 Krize řeckého veřejného dluhu započala v říjnu 2009 poté, co řecká vláda oznámila, že schodek veřejných financí dosahuje 12,5 % hrubého domácího produktu (HDP), a nikoli 3,7 %, jak bylo uváděno dříve. V důsledku tohoto oznámení se výrazně zvýšila nejistota stran základních hospodářských ukazatelů Řecké republiky, což zapříčinilo opakované snížení jejích úvěrových ratingů a stálé zvyšování úrokových sazeb, jež požadovaly finanční trhy za financování řeckého veřejného dluhu.
- 2 Na konci dubna roku 2010 jedna z ratingových agentur snížila hodnocení řeckých dluhových nástrojů z kategorie BBB- na BB+, kterou trhy považují za vysoce rizikový dluh. Dne 27. dubna 2010 tak ratingová agentura Standard & Poor's (S&P) varovala držitele řeckých dluhopisů, že v případě restrukturalizace řeckého veřejného dluhu nebo platební neschopnosti řeckého státu bude možné dosáhnout pouze 30 až 50% návratnosti vložených prostředků.
- 3 S ohledem na skutečnost, že řecká dluhová krize hrozila tím, že bude mít dopad na ostatní země eurozóny a ohrozí stabilitu eurozóny jako celku, hlavy států a vlád členských zemí eurozóny se na summitu Evropské rady dne 25. března 2010 shodly na zavedení mezivládního mechanismu pomoci Řecké republice spočívajícího v koordinovaných bilaterálních půjčkách s nezvýhodněnou úrokovou sazbou, tedy bez jakékoliv podpory. Uvolňování půjček podléhalo přísným podmínkám a jeho zahájení se mělo uskutečnit v návaznosti na žádost Řecké republiky. Mechanismus pomoci rovněž zahrnoval významnou účast Mezinárodního měnového fondu (dále jen „MMF“).
- 4 Členské státy eurozóny dne 2. května 2010 na základě výše uvedeného mechanismu pomoci souhlasily s poskytnutím částky 80 miliard eur Řecké republice v rámci schváleného finančního rámce ve výši 110 miliard eur poskytnutého společně s MMF.
- 5 Dne 9. května 2010 bylo v rámci Rady ve složení pro hospodářské a finanční věci (dále jen „Rada ECOFIN“) rozhodnuto o přijetí uceleného souboru opatření, mezi která náleželo jednak přijetí nařízení Rady (EU) č. 407/2010 ze dne 11. května 2010 o zavedení evropského mechanismu finanční stabilizace (Úř. věst. 2010, L 118, s. 1) na základě čl. 122 odst. 2 SFEU a jednak vytvoření Evropského nástroje finanční stability (dále jen „EFSF“). Dne 7. června 2010 byl vytvořen EFSF a členské státy eurozóny a EFSF uzavřely rámcovou dohodu stanovující podmínky, za nichž bude EFSF poskytovat stabilizační podporu.
- 6 V polovině roku 2011 začala Řecká republika, členské státy eurozóny a vícero věřitelů řeckého státu jednat o zavedení nového programu finanční pomoci. Obecným cílem těchto jednání bylo umožnit Řecké republice, aby dosáhla udržitelné finanční situace. Jedním z plánovaných opatření byla restrukturalizace řeckého veřejného dluhu, v rámci níž soukromí věřitelé Řecké republiky napomohou snížit tuto dluhovou zátěž, aby se tím zabránilo platební neschopnosti.
- 7 V červnu a červenci 2011 předložili členské státy eurozóny a vícero soukromých věřitelů řeckého státu návrhy na restrukturalizace řeckého veřejného dluhu.

- 8 V tiskové zprávě Ústavu pro mezinárodní finance (IIF) ze dne 1. července 2011 se mimo jiné uvádělo:

„Správní rada Ústavu pro mezinárodní finance je odhodlaná pracovat se svými členy a ostatními finančními institucemi, veřejným sektorem a řeckými orgány na tom, aby [Řecké republice] poskytla značnou podporu v oblasti cash-flow, ale i základ pro udržitelnější postavení, které má jako dlužník.

Soukromý finanční sektor je připraven dobrovolně vyvinout velké úsilí a transparentně spolupracovat na podporu [Řecké republiky] s ohledem na jedinečnost a výjimečnost situace v tomto státě [...].

Vedle veřejných financí a podpory likvidit se zapojí i soukromí investoři prostřednictvím omezeného množství cenných papírů [...].“

- 9 Dne 21. července 2011 se hlavy států a představitelé vlád eurozóny a unijních orgánů sešli k jednání o opatřeních, která měla být přijata ke zvládnutí problémů, jímž čelila eurozóna.

- 10 Ve společném prohlášení ze dne 21. července 2011 se uvádí mimo jiné následující:

„1. Vítáme opatření přijatá řeckou vládou pro stabilizaci veřejných financí a reformu ekonomiky i nový balíček opatření, včetně privatizace, přijatý nedávno [řeckým] parlamentem. Tato opatření představují bezprecedentní, avšak nezbytné úsilí, jež má řeckou ekonomiku přivést zpět na cestu udržitelného růstu. Jsme si vědomi toho, jaké úsilí ozdravná opatření vyžadují od řeckých občanů, a jsme přesvědčeni, že tyto oběti jsou nezbytné v zájmu hospodářského oživení a že přispějí k budoucí stabilitě země.

2. Dohodli jsme se na podpoře nového programu pro [Řeckou republiku] a na tom, že společně s MMF a dobrovolným přispěním soukromého sektoru v plném rozsahu pokryjeme mezeru ve financování. Odhaduje se, že celková částka veřejného financování dosáhne 109 miliard eur. Tento program bude koncipován tak, aby zejména prostřednictvím snížení úrokových sazeb a prodloužení lhůt splatnosti výrazně zlepšil udržitelnost řeckého dluhu i profil refinancování [Řecké republiky]. Vyzýváme MMF, aby i nadále přispíval k financování nového [programu pro Řeckou republiku]. Máme v úmyslu využít [EFSF] jako nástroj financování při příštím vyplácení prostředků. Důsledné provádění programu budeme velmi pozorně sledovat, a to prostřednictvím pravidelného hodnocení prováděného [Evropskou] komisí v součinnosti s ECB a MMF.

[...]

5. Finanční sektor dal najevo, že je ochoten [Řeckou republiku] na dobrovolné bázi podpořit, a to různými prostředky, které dále posílí celkovou udržitelnost. Výše čistého příspěvku soukromého sektoru se odhaduje na 37 miliard eur [...].“

- 11 Ve společném prohlášení ze dne 21. července 2011 se stran zapojení soukromého sektoru v jeho bodě 6 uvádí:

„Pokud jde o náš obecný postoj k zapojení soukromého sektoru v eurozóně, rádi bychom jasně uvedli, že situace [Řecké republiky] vyžaduje mimořádná a jedinečná opatření.“

- 12 Na summitu hlav států a předsedů vlád eurozóny dne 26. října 2011 bylo vydáno prohlášení, v němž se uvádí zejména následující:

„12. Zapojení soukromého sektoru hraje zásadní úlohu při dosažení udržitelnosti [dluhu Řecké republiky]. Vítáme proto aktuální jednání mezi [Řeckou republikou] a jejími soukromými investory, jehož cílem je nalézt řešení pro hlubší zapojení soukromého sektoru. Jeho zapojení by spolu s ambiciózním reformním programem pro řecké hospodářství mělo zajistit snížení poměru řeckého dluhu k HDP, přičemž cílem je dosáhnout do roku 2020 úrovně 120 %. Za tímto účelem vyzýváme

[Řeckou republiku], soukromé investory a všechny dotčené strany, aby vypracovali plán dobrovolné výměny dluhopisů s nominálním odpisem 50 % pomyslné hodnoty řeckých dluhopisů v držení soukromých investorů. Členské státy eurozóny přispějí k souboru opatření, jež se týkají zapojení soukromého sektoru, částkou 30 miliard eur. Veřejný sektor je na základě výše uvedeného připraven poskytnout do roku 2014 v rámci programu dodatečné finanční prostředky ve výši až 100 miliard eur, včetně požadované rekapitalizace řeckých bank. Tento nový program by měl být přijat do konce roku 2011 a výměna dluhopisů by se měla uskutečnit na začátku roku 2012. Vyzýváme MMF, aby se i nadále podílel na financování nového řeckého programu.

[...]

15. Pokud jde o náš obecný postoj k zapojení soukromého sektoru v eurozóně, připomínáme naše rozhodnutí ze dne 21. července [2011], že situace [Řecké republiky] vyžaduje mimořádné a výjimečné řešení.“

- 13 Podle tiskové zprávy řeckého ministerstva financí ze dne 17. listopadu 2011 zahájilo toto ministerstvo jednání s držiteli řeckých dluhopisů s cílem připravit dobrovolnou výměnu těchto dluhopisů s nominálním odpisem („haircut“) 50 % z pomyslné hodnoty řeckého dluhu, který drží soukromí investoři, jak bylo uvedeno v bodě 12 prohlášení ze dne 26. října 2011.
- 14 Dne 2. února 2012 požádala Řecká republika na základě čl. 127 odst. 4 SFEU, ve spojení s čl. 282 odst. 5 SFEU, Evropskou centrální banku (ECB) o stanovisko k návrhu řeckého zákona č. 4050/2012, kterým se zavádějí pravidla týkající se změny podmínek, jež se použijí na dluhopisy emitované řeckým státem nebo s jeho zárukou v rámci dohod s jejich držiteli pro účely restrukturalizace řeckého veřejného dluhu, která je založena mimo jiné na použití „doložek o společném postupu věřitelů“ (dále jen „CAC“).
- 15 Dne 17. února 2012 vydala ECB stanovisko CON/2012/12 týkající se dluhopisů emitovaných řeckým státem nebo s jeho zárukou (dále jen „sporné stanovisko“). Z uvedeného stanoviska mimo jiné vyplývá, že: zaprvé, „i s ohledem na zajištění finanční stability je důležité, aby členské státy byly neustále schopny dodržet své závazky“, zadruhé, „případ Řecké republiky je výjimečný a jedinečný (bod 2.1), zatřetí, cílem návrhu zákona je usnadnit zapojení soukromého sektoru, a to konkrétně zavedením postupu, který má v souladu s CAC usnadnit jednání s držiteli řeckých dluhopisů a získání jejich souhlasu s nabídkou Řecké republiky týkající se výměny těchto dluhopisů v důsledku toho i případnou restrukturalizací řeckého veřejného dluhu (bod 2.2), začtvrté, „ECB vítá, že podmínky takové výměny jsou výsledkem jednání vedených mezi Řeckou republikou a institucemi zastupujícími držitele jejích dluhopisů“ (bod 2.3), zapáté „využití CAC jako postupu k dosažení výměny cenných papírů v zásadě odpovídá obecné praxi [...]“ (bod 2.4), a zašesté, „Řecká republika nese výlučnou odpovědnost za přijetí opatření, jež mají v konečném důsledku zajistit udržitelnost jejího dluhu“ (bod 2.6).
- 16 V tiskové zprávě ze dne 21. února 2012 řecké ministerstvo financí popsalo základní parametry postupu plánované dobrovolné výměny řeckých dluhopisů a oznámilo, že za tímto účelem bude připraven a přijat zákon. Součástí tohoto postupu měla být žádost o získání souhlasu od soukromých držitelů určitých řeckých dluhopisů, kteří měli být vyzváni k výměně svých dluhopisů za nové dluhopisy o nominální hodnotě odpovídající 31,5 % nominální hodnoty vyměňovaných dluhopisů, jakož i za dluhopisy vydané EFSF se splatností 24 měsíců o nominální hodnotě odpovídající 15 % nominální hodnoty vyměňovaných dluhopisů, přičemž Řecká republika je měla poskytnout při uzavření dohody. Všichni soukromí investoři účastníci se této výměny dále měli obdržet dluhopisy Řecké republiky vázané na HDP v pomyslné hodnotě odpovídající hodnotě nových dluhopisů.
- 17 Rovněž Euroskupina zveřejnila dne 21. února 2012 prohlášení, v němž „vzala na vědomí, že se řecké orgány a soukromý sektor dohodly na obecných podmínkách nabídky výměny dluhopisů týkající se všech soukromých držitelů dluhopisů“, a konstatovala, že „úspěch operace [zapojení soukromého sektoru] je nezbytnou podmínkou pro následný krizový plán“. Euroskupina navíc potvrdila, že členské

státy eurozóny poskytnou Řecké republice prostřednictvím EFSF dodatečnou finanční podporu, a uvedla, že „příslušné příspěvky veřejného a soukromého sektoru zajistí průběžné snižování míry řeckého veřejného dluhu, která bude činit v roce 2020 120,5 % HDP“.

- 18 Dne 23. února 2012 přijal řecký parlament nomós 4050, Kanónes tropopoiíseos títlon, ekdóseos í engýiseos tou Ellinikou Dimosiou me symfonía ton Omologioúchon (zákon č. 4050/2012 o změně cenných papírů emitovaných řeckým státem nebo s jeho zárukou v rámci dohod s jejich držiteli a o zavedení mechanismu CAC) (FEK A' 36, ze dne 23. února 2012). Na základě mechanismu CAC měly být navržené změny právně závazné pro všechny držitele dluhopisů, jež se řídí řeckou právní úpravou a byly emitovány do 31. prosince 2011, jak byly popsány v aktu Rady ministrů, kterým se schvalují výzvy k zapojení soukromých věřitelů (Private Sector Involvement, dále jen „PSI“), pokud uvedené změny schválí minimálně dvoutřetinové kvorum držitelů dluhopisů počítané dle jejich nominální hodnoty hlasujících hromadně a bez ohledu na sérii. V preambuli zákona č. 4050/2012 se dále uvádí, že „[...] E[CB] a ostatní členové Eurosystemu uzavřeli zvláštní dohody s [Řeckou republikou], aby nebylo ohroženo jejich institucionální poslání a role, ani role E[CB], kterou má v oblasti měnové politiky, jak vyplývají ze Smlouvy“.
- 19 V tiskové zprávě ze dne 24. února 2012 řecké ministerstvo financí upřesnilo podmínky pro dobrovolnou výměnu dluhopisů, jež se týkala soukromých investorů, odkazem na zákon č. 4050/2012. Následně byly zveřejněny veřejné výzvy k účasti na výměně dluhopisů.
- 20 V tiskové zprávě ze dne 9. března 2012 uvedl řecký ministr financí, že podmínky stanovené zákonem č. 4050/2012 byly v zásadě splněny, a oznámil míru podílů, s níž souhlasili soukromí věřitelé při přijetí nabídky výměny. V tomto ohledu je mimo jiné uvedeno následující:

„Držitelé dluhových cenných papírů emitovaných nebo zaručených Řeckou republikou v celkové částce přibližně 172 miliard eur předložili své dluhopisy k výměně nebo souhlasili s navrženými změnami v reakci na výzvy a návrhy na uzavření dohody, jež učinila Řecká republika dne 24. února 2012.

Z přibližně 177 miliard eur dluhopisů vydaných podle řeckého práva Řeckou republikou, jichž se týkaly výzvy, obdržela Řecká republika od držitelů dluhopisů nabídky na výměnu a byly jí předloženy návrhy dohod v nominální hodnotě přibližně 152 miliard eur, což představuje 85,8 % zatím nesplacené nominální hodnoty těchto cenných papírů. Držitelé 5,3 % zatím nesplacené nominální hodnoty těchto cenných papírů se účastnili návrhu na uzavření dohody a odmítli navrhované změny. Řecká republika vyrozuměla své věřitele z veřejného sektoru, že po jejich potvrzení a osvědčení [Řeckou centrální bankou], která je podle zákona č. 4050/2012 pověřena vedením tohoto postupu, má v úmyslu přijmout dohody, které jí byly předloženy, a změnit podmínky všech svých dluhopisů vydaných podle řeckého práva, včetně těch, které nebyly předloženy k výměně v reakci na výzvu, a to za podmínek podle výše uvedeného zákona. V důsledku toho Řecká republika neprodlouží lhůtu platnosti výzvy pro tyto dluhopisy vydané podle řeckého práva.

[...] Budou-li přijaty dohody týkající se navržených změn dluhopisů vydaných podle řeckého práva, celková nominální hodnota uvedených cenných papírů, jež mají být vyměněny a ostatních cenných papírů [vydaných podle řeckého nebo jiného práva], jichž se týkaly výzvy a v souvislosti s nimiž Řecká republika obdržela nabídky výměny a byly jí předloženy dohody týkající se navržených změn, bude činit 197 miliard eur, tj. 95,7 % celkové nominální hodnoty dluhopisů, jichž se týkaly uvedené výzvy.“

- 21 Žalobci, Frank Steinhoff, Ewald Filbry, Vereinigte Raiffeisenbanken Gräfenberg-Forchheim-Eschenau-Heroldsberg eG, Werner Bäcker a EMB Consulting SE, se jakožto držitelé řeckých dluhopisů účastnili restrukturalizace řeckého veřejného dluhu v souladu s PSI a CAC, jež byly uplatněny na základě zákona č. 4050/2012, poté, co odmítli nabídku na výměnu jejich dluhopisů.

Řízení a návrhová žádání účastníků řízení

- 22 Návrhem došlým kanceláři Tribunálu dne 16. února 2017 podali žalobci projednávanou žalobu.
- 23 Na návrh soudce zpravodaje rozhodl Tribunál (třetí senát) o zahájení ústní části řízení.
- 24 Řeči účastníků řízení a jejich odpovědi na ústní otázky položené Tribunálem byly vyslechnuty na jednání konaném dne 29. května 2018.
- 25 Žalobci navrhují, aby Tribunál:
- uložil ECB, aby zaplatila 314 000 eur F. Steinhoffovi, 54 950 eur E. Filbrymu, 2 355 000 eur Vereinigte Raiffeisenbanken Gräfenberg-Forchheim-Eschenau-Heroldsberg, 303 795 eur W. Bäckerovi a 750 460 eur EMB Consulting;
 - a tyto částky navýšil o úrok ve výši 5 % nad základní sazbou od zahájení řízení.
- 26 ECB navrhuje, aby Tribunál:
- odmítl žalobu jako nepřipustnou a podpůrně ji zamítl jako neopodstatněnou;
 - uložil žalobcům náhradu nákladů řízení.

Právní otázky

K přípustnosti

- 27 ECB tvrdí, že žaloba žalobců je nepřipustná ze čtyř důvodů: zaprvé, žaloba je promlčená, zadruhé, Tribunál nemá pravomoc uložit navrhované povinnosti, zatřetí, ECB nemůže nést odpovědnost, neboť nemá pravomoc přijímat právně závazný akt, a začtvrté, v případě neexistence povinnosti jednat nevzniká mimosmluvní odpovědnost za opomenutí.
- 28 Žalobci nesouhlasí s nepřipustností své žaloby.

K promlčení práva podat žalobu a k přípustnosti příloh

- 29 ECB uvádí, že škoda tvrzená žalobci vyplývá z výzvy PSI, která byla zveřejněna dne 9. března 2012, a dále, že v souvislosti s projednávanou žalobou, kterou žalobci podali kanceláři Tribunálu dne 16. února 2017, byli žalobci vyzváni k odstranění vad, které odstranili dne 15. března 2017. ECB z toho dovozuje, že Tribunálu byla předložena žaloba žalobců až dne 15. března 2017, a tudíž je nárok na podání uvedené žaloby podle článku 46 statutu Soudního dvora Evropské unie, ve spojení s článkem 76 jednacího řádu Tribunálu, promlčen.
- 30 Podle článku 46 statutu Soudního dvora Evropské unie se nároky vůči Evropské unii z mimosmluvní odpovědnosti promlčují za pět let ode dne, kdy nastala skutečnost, na níž se zakládají. Promlčení se přerušuje podáním žaloby k Tribunálu. Článek 46 uvedeného statutu upřesňuje, že se rovněž vztahuje na nároky vůči ECB z mimosmluvní odpovědnosti.
- 31 V projednávané věci mají žalobci za to, že sporné stanovisko, jež bylo vydáno dne 17. února 2012, je skutečností zakládající mimosmluvní odpovědnost ECB. Dne 16. února 2017 podali žalobci žalobu na náhradu škody. Jejich žaloba byla tudíž podána ve lhůtě pěti let od přijetí uvedeného stanoviska, a jejich nároky nelze tudíž považovat za promlčené.

- 32 Toto konstatování není zpochybněno skutečností, že kancelář Tribunálu požádala stran projednávané žaloby o odstranění vad, jež se týkalo: zaprvé, předložení souvisle stránkovaných příloh, avšak odděleně od podání, k němuž jsou přiloženy [viz příloha 2 písm. k) prováděcích předpisů k jednacímu řádu Tribunálu (Úř. věst. 2015, L 152, s. 1) (ve znění platném v okamžiku učinění těchto výzev) (dále jen „prováděcí předpisy“), a zadruhé předložení ověřené kopie žaloby společně s přílohami [viz přílohy 2 písm. h), j) a m) prováděcích předpisů], ani skutečností, že žalobci odstranili tyto vady až dne 15. března 2017.
- 33 Na rozdíl od toho, co tvrdí ECB, totiž odstranění vad žaloby v zásadě nemá vliv na datum podání žaloby Tribunálu ani na určení, zda byla žaloba podána ve lhůtách stanovených v čl. 263 šestém pododstavci SFEU či v článku 46 statutu Soudního dvora Evropské unie. Podle bodu 111 prováděcích předpisů platí, že nesplňuje-li žaloba formální náležitosti uvedené v příloze 2 těchto prováděcích předpisů, vede to pouze k pozdržení doručení žaloby. Pokud jsou vady žaloby odstraněny, datum podání uvedené žaloby Tribunálu zůstává proto zachováno. Žalobu lze považovat za podanou nepřipustně pouze tehdy, neobsahuje-li podstatné náležitosti stanovené článkem 76 jednacího řádu a nejsou-li tyto náležitosti splněny do uplynutí lhůty pro podání žaloby (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 27. listopadu 1984, *Bensider a další v. Komise*, 50/84, EU:C:1984:365, bod 8, a rozsudek ze dne 16. prosince 2011, *Enviro Tech Europe a Enviro Tech International v. Komise*, T-291/04, EU:T:2011:760, bod 95), nebo v případě, že v souvislosti s takovou žalobou bylo požádáno o odstranění vad, neboť nesplňovala podmínky stanovené v příloze I prováděcích předpisů, a žalobce tyto vady neodstranil (viz bod 110 prováděcích předpisů).
- 34 ECB rovněž uvedla, že několik příloh připojených k žalobě nebylo přeloženo z řečtiny do jednacího jazyka, kterým je němčina. ECB na jednání na otázku Tribunálu uvedla, že z nepřeložení uvedených příloh do jednacího jazyka dovozuje, že tyto přílohy je třeba odmítnout jakožto nepřipustné.
- 35 V tomto ohledu je třeba připomenout, že podle čl. 46 odst. 2 jednacího řádu musí být veškeré předložené nebo přiložené podklady, které jsou vyhotoveny v jiném jazyce, opatřeny překladem do jednacího jazyka. V odstavci 3 téhož článku se nicméně stanoví, že jsou-li podklady obsáhlé, může se překlad omezit na výňatky. Překlad podkladů přiložených k žalobě tudíž není požadavkem, který by bylo třeba dodržovat vždy. Neexistence překladu tudíž nemůže zakládat jejich automatickou nepřipustnost.
- 36 Navíc z bodu 108 prováděcích předpisů [nyní bod 99 v důsledku změn prováděcích předpisů jednacího řádu Tribunálu (Úř. věst. 2018, L 294, s. 40)] vyplývá, že pokud k podkladům přiloženým k podání není připojen překlad do jednacího jazyka, vyzve vedoucí soudní kanceláře dotyčného účastníka řízení k odstranění této vady, vyjde-li najevo, že je tento překlad nezbytný k řádnému průběhu řízení. V projednávané věci tato výzva učiněna nebyla, takže nepředložení překladu nebylo považováno za skutečnost narušující řádný průběh řízení.
- 37 Vzhledem k těmto upřesněním je třeba konstatovat, že nepředložení překladu dotčených příloh jednak není vadou, která by zakládala jejich nepřipustnost, a jednak tím není zpochybněno datum podání žaloby ani to, že tudíž nenastalo promlčení nároku na podání projednávané žaloby.
- 38 Na základě všech výše uvedených důvodů je třeba zamítnout tvrzení ECB, že nárok žalobců na podání žaloby byl promlčen a přílohy, k nimž nebyl připojen překlad do jednacího jazyka, byly nepřipustné.

K pravomoci Tribunálu

- 39 ECB má za to, že tvrzená škoda byla způsobena čistě vnitrostátním opatřením. V důsledku toho nenese mimosmluvní odpovědnost za škodu a Tribunál nemá pravomoc rozhodovat o návrhu znějícím na její náhradu.

- 40 Na podporu tohoto tvrzení ECB zaprvé uvádí, že ztráty, které žalobci údajně utrpěli, nebyly způsobeny jejím jednáním, nýbrž jednak jednáním řeckého parlamentu, který přijal zákon č. 4050/2012, a jednak rozhodnutím většiny držitelů dotčených dluhopisů. Zadruhé, restrukturalizace veřejného dluhu členského státu podle ní spadá výlučně do pravomoci členských států. Přijetí zákona č. 405/2012 Řeckou republikou tudíž nebylo uplatněním unijního práva ve smyslu čl. 51 odst. 1 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“). Zatřetí, nezávisle na otázce, zde je zákon č. 4050/2012 uplatněním unijního práva, je podle ní tím, kdo musí nahradit žalobcům veškeré tvrzené ztráty, Řecká republika, a nikoli ECB, neboť podle čl. 4 odst. 3 SEU mají členské státy povinnost učinit veškerá vhodná opatření k plnění závazků, které pro ně vyplývají z unijního práva, mezi nimiž je i povinnost odstranit protiprávní následky vzniklé v důsledku porušení unijního práva. Začtvrté, sporné stanovisko se podle ní netýká a ani se nemohlo týkat konkrétních podmínek PSI. Podle ECB bylo rozhodnutí navrhnout PSI a jeho koncepce výlučně věcí orgánů Řecké republiky. Navíc rozhodnutí o přijetí podmínek PSI bylo podle ECB přijato kvalifikovanou většinou soukromých věřitelů.
- 41 Žalobci mají za to, že sporné stanovisko bylo rozhodující příčinou pro přijetí a uplatnění zákona č. 4050/2012 řeckým státem.
- 42 S ohledem na tyto argumenty je třeba připomenout, že podle článku 268 SFEU, ve spojení s čl. 340 třetím pododstavcem SFEU, má Tribunál pravomoc rozhodovat v souladu s obecnými zásadami společnými právním řádům členských států spory o náhradu škody, kterou způsobila ECB.
- 43 Jelikož žalobci tvrdí, že škoda jim vznikla v důsledku přijetí sporného stanoviska ECB, Tribunál má na základě článků 268 a 340 SFEU pravomoc k přezkumu tohoto tvrzení.
- 44 Tento závěr nezpochybňuje ani skutečnost, že ECB tvrdí, že uvedená škoda nebyla zapříčiněna sporným stanoviskem, ale jednáními Řecké republiky a dalších držitelů řeckých dluhopisů.
- 45 Tato otázka se totiž týká přezkumu podmínek, jež je třeba splnit k uplatnění mimosmluvní odpovědnosti Unie, tj. v projednávané věci určení skutečnosti vedoucí ke vzniku odpovědnosti a příčinné souvislosti mezi touto skutečností a tvrzenou škodou, na které se vztahuje meritorní posouzení projednávané žaloby (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 29. ledna 1998, Dubois et Fils v. Rada a Komise, T-113/96, EU:T:1998:11, bod 34, a rozsudek ze dne 3. května 2017, Sotiropoulou a další v. rada, T-531/14, nezveřejněný, EU:T:2017:297, body 58 až 61).
- 46 Pokud by měl Tribunál dospět k závěru, že tvrzená škoda nebyla způsobena sporným stanoviskem, tímto závěrem by nebyl změněn rozsah projednávané žaloby znějící na uložení povinnosti ECB odškodnit žalobce, ani pravomoc Tribunálu o ní rozhodovat. Za takového předpokladu má totiž Tribunál pravomoc judikovat, že ECB za dotčenou škodu neodpovídá a zamítnout žalobu jako neopodstatněnou.
- 47 Argument ECB, že Tribunál nemá pravomoc rozhodovat o mimosmluvní odpovědnosti, již se dovolávají žalobci, je tudíž třeba zamítnout.

K neexistenci mimosmluvní odpovědnosti v případě nedostatku pravomoci vydávat právně závazné pokyny

- 48 ECB tvrdí, že žaloba žalobců je nepřípustná, neboť při poskytování stanoviska podle čl. 127 odst. 4 a čl. 282 odst. 5 SFEU nevykonává pravomoc, která by ji opravňovala k vydávání právně závazných pokynů. Proto má za to, že poskytnutí takového stanoviska nemůže zakládat vznik její mimosmluvní odpovědnosti.

- 49 Na podporu tohoto tvrzení ECB argumentuje tím, že z ustálené judikatury vyplývá, že spolupráce unijních orgánů s vnitrostátními orgány ani nezávazná technická pomoc poskytovaná unijními orgány nemohou zakládat mimosmluvní odpovědnost Unie vůči jednotlivcům. Podle ní je žaloba na náhradu škody nepřipustná, neboť opatření unijního orgánu je čistě politické povahy. Navíc podle ECB jednala Řecká republika v oblasti výlučně vnitrostátní pravomoci. ECB konečně zpochybňuje, že nejnovější judikatura uznává, že nezávazné právní akty unijních orgánů mohou zakládat mimosmluvní odpovědnost Unie, pokud tyto akty vedly k protiprávnímu jednání vnitrostátních orgánů, a dále, že její stanoviska jsou pro členské státy právně závazná.
- 50 Žalobci tyto argumenty zpochybňují.
- 51 V tomto ohledu je třeba připomenout, že žaloba na náhradu škody je samostatným procesním prostředkem, který má svou vlastní funkci v rámci systému procesních prostředků, který je podřízen podmínkám jeho využití, které jsou koncipovány s ohledem na jeho zvláštní účel. Zatímco žaloby na neplatnost a pro nečinnost směřují k sankcionování protiprávnosti právně závazného aktu nebo nedostatku takového aktu, předmětem žaloby na náhradu škody je návrh na náhradu škody vyplývající z protiprávního aktu nebo jednání přičitatelného některému z unijních orgánů nebo institucí (rozsudek ze dne 7. října 2015, *Accorinti a další v. ECB*, T-79/13, EU:T:2015:756, bod 61).
- 52 Podle ustálené judikatury v oblasti mimosmluvní odpovědnosti Unie za škody způsobené jednotlivcům porušením unijního práva, které je přičitatelné orgánu či instituci Unie, která se obdobně použije na mimosmluvní odpovědnost ECB, jež je stanovena v čl. 340 třetím pododstavci SFEU, platí, že právo na náhradu škody je přiznáno v případě, že jsou kumulativně splněny tři podmínky, a to, že porušená právní norma přiznávala práva jednotlivcům a že její porušení bylo dostatečně závažné, že existence škody byla prokázána a konečně že existuje přímá příčinná souvislost mezi porušením povinnosti ze strany původce jednání a škodou způsobeným poškozeným osobám (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 10. července 2003, *Komise v. Fresh Marine*, C-472/00 P, EU:C:2003:399, bod 25, rozsudek ze dne 23. března 2004, *Méiateur v. Lamberts*, C-234/02 P, EU:C:2004:174, bod 49 a citovaná judikatura, a rozsudek ze dne 4. dubna 2017, *Méiateur v. Staelen*, C-337/15 P, EU:C:2017:256, bod 31).
- 53 Ke vzniku uvedené odpovědnosti Unie proto dochází pouze v případě takového protiprávního jednání orgánu, které zakládá takové dostatečně závažné porušení. Rozhodujícím kritériem pro posouzení, zda je porušení unijního práva dostatečně závažné, je kritérium zjevného a závažného nedodržení mezí posuzovací pravomoci jedním z orgánů (viz rozsudek ze dne 4. července 2000, *Bergaderm a Goupil v. Komise*, C-352/98 P, EU:C:2000:361, bod 43 a citovaná judikatura, a rozsudek ze dne 4. dubna 2017, *Méiateur v. Staelen*, C-337/15 P, EU:C:2017:256, bod 31 a citovaná judikatura). Pouze tehdy, disponuje-li tento orgán značně omezeným prostorem pro uvážení nebo nemá-li takový prostor vůbec, může pouhé porušení unijního práva postačovat k prokázání existence dostatečně závažného porušení (viz rozsudek ze dne 7. října 2015, *Accorinti a další v. ECB*, T-79/13, EU:T:2015:756, bod 67 a citovaná judikatura). Dále platí, že kritérium dostatečně závažného porušení právní normy se použije nejen v případě, že je dotčen individuální akt, nýbrž i v případě individuálního opomenutí (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 16. listopadu 2017, *Acquafarm v. Komise*, T-458/16, nezveřejněný, EU:T:2017:810, bod 44 a citovaná judikatura).
- 54 K prokázání mimosmluvní odpovědnosti určitého orgánu je tudíž třeba posoudit jeho jednání, které je příčinou škody (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 23. března 2004, *Méiateur v. Lamberts*, C-234/02 P, EU:C:2004:174, bod 60), tj. v případě projednávané věci otázku, zda přijetí sporného stanoviska ECB zakládalo dostatečně závažné porušení unijní právní normy, které bylo příčinou škody tvrzené žalobci.
- 55 Na rozdíl od žaloby na neplatnost není přípustnost žaloby na náhradu škody podmíněna tím, že akt, na jehož základě vznikla újma, má povahu rozhodnutí či je závazný. Mimosmluvní odpovědnost může být založena jakýmkoli jednáním, které vede ke vzniku škody (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 23. března 2004, *Méiateur v. Lamberts*, C-234/02 P, EU:C:2004:174, body 50 až 52 a 60; stran

porušení povinnosti jednat či se zdržet jednání viz rozsudek ze dne 20. září 2016, Ledra Advertising a další v. Komise a ECB, C-8/15 P až C-10/15 P, EU:C:2016:701, body 55 až 59, 67 a 68; stran odůvodněného stanoviska viz rozsudek ze dne 18. prosince 2009, Arizmendi a další v. Rada a Komise, T-440/03, T-121/04, T-171/04, T-208/04, T-365/04 a T-484/04, EU:T:2009:530, body 66 až 69, a stran individuálního opomenutí viz rozsudek ze dne 16. listopadu 2017, Acquafarm v. Komise, T-458/16, nezveřejněný, EU:T:2017:810, bod 44 a citovaná judikatura). Pokud by totiž unijní soud nemohl posoudit legalitu jednání orgánu či instituce Unie, bylo by řízení upravené v článku 268 SFEU a v čl. 340, druhém a třetím pododstavci SFEU zbaveno užitečného účinku (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 23. března 2004, Médiateur v. Lamberts, C-234/02 P, EU:C:2004:174, bod 61).

- 56 ECB se tudíž nemůže dovolávat judikatury předcházející rozsudku ze dne 23. března 2004, Médiateur v. Lamberts, (C-234/02 P, EU:C:2004:174, body 31 až 94), která odmítala žaloby na náhradu škody jako nepřipustné pouze z toho důvodu, že tvrzená protiprávnost souvisela s aktem, který nemá právní účinky (usnesení ze dne 13. června 1991, Sunzest v. Komise, C-50/90, EU:C:1991:253, body 17 až 20; usnesení ze dne 4. října 1991, Bosman v. Komise, C-117/91, EU:C:1991:382, bod 20, a usnesení ze dne 10. prosince 1996, Söktas v. Komise, T-75/96, EU:T:1996:183, bod 49). Přípustnost žaloby na náhradu škody podané proti stanovisku ECB tudíž nemůže záviset na tom, zda je toto stanovisko právně závazné či nikoli. Pokud by byla žaloba prohlášena za nepřipustnou pouze z toho důvodu, že akt, na jehož základě vznikla tvrzená škoda, není závazný, odporovalo by to účelu a účinnosti tohoto procesního prostředku.
- 57 Stejně tak není přípustnost projednávané žaloby dotčena ani tím, že sporné stanovisko má politickou povahu a že ECB neměla povinnost takové stanovisko přijmout. Diskreční pravomoc, kterou orgán disponuje, nemá totiž za následek zproštění povinnosti orgánu jednat v souladu s takovými právními normami vyšší právní síly, jako je Smlouva a obecné zásady unijního práva, jakož i platným sekundárním právem. Pokud je legalita tohoto aktu zpochybněna v žalobě na náhradu škody, lze ji tedy posoudit ve vztahu k povinnostem, které má uvedený orgán (rozsudek ze dne 18. prosince 2009, Arizmendi a další v. Rada a Komise, T-440/03, T-121/04, T-171/04, T-208/04, T-365/04 a T-484/04, EU:T:2009:530, bod 66). Konečně okolností, že ECB tvrdí, že Řecká republika jednala v oblasti výlučné vnitrostátní pravomoci, není zpochybněna skutečnost, že žalobci v projednávané věci zpochybňují jednání ECB a že Tribunál má pravomoc tuto výtku meritorně přezkoumat.
- 58 Argument ECB, že žaloba žalobců je nepřipustná z toho důvodu, že přijetí sporného stanoviska ECB nebylo výkonem pravomoci, která by ji opravňovala vydávat právně závazné pokyny pro Řeckou republiku, je tudíž třeba zamítnout.

K neexistenci mimosmluvní odpovědnosti za opomenutí v případě neexistence právní povinnosti jednat

- 59 ECB tvrdí, že žaloba žalobců je nepřipustná kvůli tomu, že tvrzenou nečinností neporušila povinnost jednat, jež by mohla vést k její mimosmluvní odpovědnosti. Konkrétně z následujících důvodů zpochybňuje, že by měla povinnost chránit vlastnické právo žalobců. Zaprvé, podle čl. 127 odst. 4 SFEU, ve spojení s čl. 288 odst. 5 SFEU, nejsou podle ní stanoviska, která předložila ECB, právně závazná. Vzhledem k tomu, že členské státy nejsou jejími stanovisky vázány, nemůže ECB prostřednictvím tohoto nástroje zajistit účinnou ochranu základních práv žalobců. Navíc, podle týchž ustanovení nemá ECB povinnost svá stanoviska vylašovat ani zveřejňovat. Zadruhé, ECB uvádí, že podle čl. 17 odst. 1 SEU nemá ECB povinnost podporovat obecný zájem unie a dohlížet nad uplatňováním práva Unie. Podle ECB nebylo účelem konzultace, jež s ní byla vedena, ani sporného stanoviska, určit, zda je PSI samo o sobě žádoucí či nikoli, ale uvedené konzultace a stanovisko se týkaly technických náležitostí zavedení doložek o společném postupu věřitelů (CAC) uplatněných na řecké dluhopisy. Zatřetí, Řecká republika a obdobně ani ECB nemají jakoukoli povinnost chránit investice a vlastnictví žalobců.
- 60 Žalobci tato posouzení zpochybňují.

- 61 S ohledem na tyto argumenty je nutno konstatovat, že otázka, zda může ECB nést odpovědnost za to, že ve sporném stanovisku Řeckou republiku opomněla vyrozumět o možné protiprávnosti, jíž byl údajně stížen návrh zákona č. 4050/2012, či nikoli, neboť neměla povinnost jednat, je otázkou, která se týká merita žaloby na náhradu škody, a nikoli její přípustnosti.
- 62 Otázka, zda se ECB dopustila protiprávnosti, když Řeckou republiku nevyrozuměla o údajné protiprávnosti jejího návrhu zákona č. 4050/2012, se totiž vztahuje k podmínce existence dostatečně závažného porušení právní normy na straně ECB, která přiznává práva jednotlivcům.
- 63 Tvrzení ECB, že žaloba žalobců je nepřípustná, neboť se při neexistenci právní povinnosti jednat opírá o neexistující mimosmluvní odpovědnost za opomenutí, je tudíž třeba zamítnout.

K věci samé

Úvodní poznámky

- 64 Podle žalobců má ECB povinnost dodržovat základní práva v rámci všech svých činností, takže je povinna upozornit ve stanovisku, jež se týká návrhu zákona členského státu, na porušení základních práv v souvislosti s přijetím a uplatněním navrhovaného zákona. V projednávané věci mají přitom žalobci za to, že ECB opomněla ve sporném stanovisku uvést, že zákon č. 4050/2012 porušuje zaprvé zásadu *pacta sunt servanda*, zadruhé čl. 17 odst. 1 a 2 Listiny, zatřetí článek 63 SFEU a začtvrté článek 124 SFEU. V důsledku těchto opomenutí měla vzniknout F. Steinhoffovi škoda ve výši 314 000 eur, E. Filbrymu ve výši 54 950 eur, Veurereinigte Raiffeisenbanken Gräfenberg-Forchheim-Eschenau-Heroldsberg ve výši 2 355 000 eur, W. Bäckerovi ve výši 303 795 eur a EMB Consulting ve výši 750 460 eur.
- 65 ECB má za to, že v projednávané věci není splněna žádná z podmínek vyžadovaných pro vznik její mimosmluvní odpovědnosti.
- 66 Před přezkoumáním všech údajných jednotlivých porušení a příčinné souvislosti mezi těmito porušeními a tvrzenou škodou je třeba připomenout, že pro vznik mimosmluvní odpovědnosti na straně ECB podle čl. 340 třetího pododstavce SFEU musí být splněny tři kumulativní podmínky, a to, že porušená právní norma přiznávala práva jednotlivcům a že její porušení bylo dostatečně závažné, že existence škody byla prokázána a konečně, že existuje přímá příčinná souvislost mezi porušením povinnosti ze strany původce jednání a škodou způsobenou poškozeným osobám (viz body 52 a 54 výše).
- 67 Dále je třeba připomenout rozsah působnosti stanoviska ECB.
- 68 V článku 127 odst. 4 SFEU se stanoví, že ECB je konzultována vnitrostátními orgány ke všem návrhům právních předpisů z oblasti její působnosti, avšak v mezích a za podmínek stanovených Radou Evropské unie. Stejně tak se v čl. 282 odst. 5 SFEU stanoví, že ECB je v oblastech spadajících do její působnosti konzultována ke každému návrhu aktu Unie a ke každému návrhu úpravy na vnitrostátní úrovni a může předkládat stanoviska.
- 69 V bodě 3 odůvodnění rozhodnutí Rady 98/415/ES ze dne 29. června 1998 o konzultacích vnitrostátních orgánů s Evropskou centrální bankou k návrhům právních předpisů (Úř. věst. 1998, L 189, s. 42) se uvádí, že povinností orgánů členských států konzultovat ECB není dotčena příslušnost těchto orgánů v oblastech, jichž se týkají návrhy, a že členské státy jsou povinny konzultovat ECB ke všem návrhům právních předpisů z oblasti její působnosti. Bod 6 odůvodnění rozhodnutí 98/415 dále uvádí, že

konzultace ECB nesmějí nepřiměřeně prodlužovat postupy pro přijímání právních předpisů členských států a že lhůty vyměřené ECB pro zaujetí stanoviska jí však musí umožňovat předložené dokumenty přezkoumat s náležitou pečlivostí.

- 70 Obsah těchto bodů odůvodnění je převzat do normativních ustanovení rozhodnutí 98/415. Podle článku 2 rozhodnutí 98/415 tak orgány členských států konzultují ECB ke všem návrhům právních předpisů, které podle Smlouvy o FEU spadají do oblasti její působnosti, a zejména stran měnových záležitostí, platebních prostředků, národních centrálních bank, shromažďování, sestavování a šíření statistických údajů v oblastech měny, financí, bankovníctví, platebních systémů a platební bilance, platebních a zúčtovacích systémů, pravidel pro finanční instituce, pokud významně ovlivňují stabilitu finančních institucí a trhů. V článku 4 rozhodnutí 98/415 se mimoto stanoví, že každý členský stát zabezpečí, aby ECB byla konzultována včas, aby orgán, který připravuje návrh právního předpisu, mohl přihlédnout ke stanovisku ECB dříve, než o věci sám rozhodne, a [je-li orgánem, který dané právní předpisy přijímá, jiný orgán než ten, který dané právní předpisy připravuje] dále zajistí, aby stanovisko ECB bylo tomuto orgánu dáno na vědomí.
- 71 Zaprvé, ze znění těchto ustanovení vyplývá, že stanoviska ECB nezavazují vnitrostátní orgány. Podle bodu 3 odůvodnění a článku 4 rozhodnutí 98/415 mají totiž vnitrostátní orgány pouze povinnost k těmto stanoviskům přihlédnout a není jimi dotčena příslušnost těchto orgánů v oblastech, jichž se týkají dotčené návrhy. Z toho vyplývá, že i když je k dodržení povinnosti konzultovat ECB vyžadováno, aby ECB měla možnost účinně vyjádřit vnitrostátním orgánům své stanovisko, nemůže jim uložit povinnost, aby se s ním ztotožnily. Pokud by záměrem normotvůrce bylo, aby opatření ECB bylo s ohledem na jeho obsah závazné, svěřil by jí schvalovací pravomoc, a nikoli pravomoc poskytovat stanoviska. Z důvodů uvedených v bodě 55 výše přitom konstatování, že stanovisko ECB nezavazuje vnitrostátní orgány, a *priori* nevylučuje, že tato stanoviska mohou zakládat odpovědnost ECB.
- 72 Zadruhé, je třeba konstatovat, že ECB při přijímání stanovisek požívá široké posuzovací pravomoci. V tomto smyslu již bylo judikováno, že články 127 a 282 SFEU a článek 18 statutu Evropského systému centrálních bank (ESCB) svěřují ECB širokou posuzovací pravomoc, jejíž výkon s sebou nese složité analýzy hospodářského a sociálního prostředí a rychle se měnící situace v Eurosystému, resp. v rámci Unie jako celku. Konkrétně bylo konstatováno, že výkon této posuzovací pravomoci znamená, že ECB musí předjímat a vyhodnocovat hospodářský vývoj, který je složitý a nejistý, jako tomu je u finančních trhů, množství peněz a míry inflace, které mají vliv na řádné fungování Eurosystému a platebních a úvěrových systémů, a musí činit politická, hospodářská a sociální rozhodnutí vyžadující vyvažování a rozhodování mezi různými zájmy uvedenými v čl. 127 odst. 1 SFEU, jehož hlavním cílem je zachování cenové stability (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 24. ledna 2017, *Nausicaa Anadyomène a Banque d'escompte v. ECB*, T-749/15, nezveřejněný, EU:T:2017:21, bod 70 a citovaná judikatura, a stanovisko generálního advokáta Cruz Villalóna ve věci *Gauweiler a další*, C-62/14, EU:C:2015:7, bod 111 a citovaná judikatura).
- 73 Široká posuzovací pravomoc, kterou má ECB při přijímání stanovisek, tudíž znamená, že její mimosmluvní odpovědnost může zakládat pouze zjevné a závažné překročení mezí této pravomoci (viz judikatura citovaná v bodech 53 a 72 výše).

K porušení zásady pacta sunt servanda

- 74 Podle žalobců Řecká republika nemohla prostřednictvím zákona č. 4050/2012 platně zavést ustanovení o změnách podmínek, jimiž se řídily existující dluhopisy. Podle žalobců tomu bránila zásada mezinárodního práva *pacta sunt servanda*, jež je zakotvena v článku 26 Vídeňské úmluvy o smluvním právu ze dne 23. května 1969, k níž Řecká republika přistoupila, a kterou uznává Bundesgerichtshof (Spolkový soudní dvůr, Německo) a Soudní dvůr. Žalobci tudíž tvrdí, že ECB měla ve sporném stanovisku uvést, že Řecká republika by uvedenou zásadu porušila přijetím zákona, který by stanovil

povinnou výměnu řeckých dluhopisů i ve vztahu k soukromým věřitelům, kteří s touto výměnou nesouhlasí. Podle nich skutečnost, že ECB takto nepostupovala, představuje opomenutí, jež je v rozporu s jejími povinnostmi.

- 75 Žalobci dále zpochybňují, že by se Řecká republika mohla v projednávané věci dovolávat zásady *rebus sic stantibus* k ospravedlnění změn jejich smluvních nároků. Na podporu tohoto argumentu žalobci zaprvé uvádějí, že sporné dluhopisy byly emitovány v době, v níž již mezinárodní měnové společenství jednomyslně vyžadovalo, aby byly v souvislosti se státními dluhopisy používány doložky o společném postupu věřitelů (CAC). Zadruhé, i když o to žalobci žádali, Řecká republika se vědomě vzdala použití CAC při emisi sporných dluhopisů. Zatřetí, v dubnu 2003 se členské státy dohodly na tom, že je nezbytné, aby emise mezinárodních cenných papírů byly doprovázeny CAC [viz příloha 1 zprávy hospodářského a finančního výboru ECFIN/CEFCPE (2004) REP 50483 final, ze dne 12. listopadu 2004, s. 7] a v září 2003 hospodářský a finanční výbor schválil základní ustanovení doložek, jež se měly použít v rámci podmínek, jimiž se řídí emise dluhopisů. Začtvrté, od listopadu 2004 doporučili „guvernéři centrálních bank zemí G 20“ zařazení CAC do smluv o emisích dluhopisů s cílem podpořit uplatňování většinových rozhodnutí (viz doporučení ze dne 26. října 2004, nazvané „Report to the EFC-Implementation of the EU commitment on Collective Action Clauses in documentation of International Debt Insurance“). Zapáté, obavy o to, že CAC by mohly vést ke zvýšení rizikových premií a zdražit tak náklady na financování státu, nebyly potvrzeny studiemi, které A. Richards a M. Gugliatt provedli v roce 2003, [„The Use of Collective Action Clauses in New York Law Bonds of Sovereign Borrowers“, *Journal of International Law*, 2004, s. 815 a násl.; Szodrich, A., *Staateninsolvenz und private Gläubiger*, BWV Verlag, 2008, s. 226]. Žalobci proto mají za to, že pokud se Řecká republika rozhodla, že doložky CAC v souvislosti se svými řeckými dluhopisy nepoužije, přestože o jejich použití v souvislosti se státními dluhopisy se již diskutovalo, nemohla v okamžiku, kdy nastaly změněné okolnosti, které mají řešit právě CAC, tvrdit, že musí pod nátlakem zavést restrukturalizaci.
- 76 ECB tato tvrzení popírá. Předně má za to, že jí nepřisluší, aby ve sporném stanovisku uváděla, že zákon č. 4050/2012 může být v rozporu se zásadou *pacta sunt servanda*, a dále, že sama uvedenou zásadu porušit nemohla, a konečně, že uvedená zásada nebyla porušena s ohledem na uplatnění zásady *rebus sic stantibus*.
- 77 Jak bylo připomenuto v bodě 52 výše, mimosmluvní odpovědnost ECB může být založena pouze dostatečně závažným porušením normy unijního práva, jejímž cílem je přiznat práva jednotlivcům. K tomu, aby byl zajištěn užitečný účinek podmínky týkající se porušení právní normy, kterou se přiznávají práva jednotlivcům, je třeba, aby ochrana poskytovaná dovolávanou normou měla účinky vůči osobě, která se jí dovolává, a tato osoba tudíž náležela mezi osoby, kterým dotyčná norma přiznává práva. Za základ odškodnění nemůže být uznána norma, která nechrání jednotlivce dovolávajícího se protiprávnosti, nýbrž chrání jiného jednotlivce (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 19. října 2005, *Cofradía de pescadores „San Pedro de Bermeo“ a další v. Rada*, T-415/03, EU:T:2005:365, bod 96, a rozsudek ze dne 3. prosince 2015, *CN v. Parlament*, T-343/13, EU:T:2015:926, bod 86 a citovaná judikatura).
- 78 Smluvní vztah mezi žalobci a Řeckou republikou v projednávané věci vznikl na základě toho, že žalobci upsali sporné dluhové cenné papíry emitované Řeckou republikou a s její zárukou. Na tento smluvní vztah se nevztahuje zásada *pacta sunt servanda* podle článku 26 Vídeňské úmluvy o smluvním právu. Podle jejího článku 1 se totiž tato úmluva vztahuje pouze na smlouvy mezi státy. Článek 26 Vídeňské úmluvy o smluvním právu tudíž není právní normou, která by přiznávala práva žalobcům.
- 79 Soudní dvůr nicméně judikoval, že zásada *pacta sunt servanda* je základní zásadou jakéhokoli právního řádu (rozsudek ze dne 16. června 1998, *Racke*, C-162/96, EU:C:1998:293, bod 49). Zásada *pacta sunt servanda* je tudíž rovněž vyjádřením obecné zásady unijního práva, jež se použije na smlouvy, která

stanoví, že platně uzavřená smlouva zavazuje ty, kteří ji uzavřeli (v tomto smyslu viz stanovisko generální advokátky V. Trstenjak ve věci Dominguez, C-282/10, EU:C:2011:559, bod 96, a stanovisko generální advokátky J. Kokott ve věci Pujante Rivera, C-422/14, EU:C:2015:544, bod 55).

- 80 Práva a povinnosti smluvních stran však v zásadě zavazují pouze tyto strany. Obecné zásady smluvního práva, jako je zásada *pacta sunt servanda*, nezpochybňují relativní povahu práv smluvní strany.
- 81 Navíc, stanoviska ECB nejsou určena jednotlivcům a jejich hlavním předmětem ani nejsou smluvní vztahy mezi jednotlivcem a členským státem vzniklé v návaznosti na emisi dluhopisů tímto členským státem. Podle článku 2 rozhodnutí 98/415 jsou stanoviska ECB určena orgánům členských států, které mají povinnost konzultovat ECB, a nikoli jednotlivcům. Mimoto působnost ECB týkající se poskytování stanovisek nemá sloužit k posuzování práv a povinností smluvních stran, nýbrž je součástí jejich základních úkolů v oblasti měnové politiky a je spjata zejména s její povinností zajistit udržení cenové stability ve smyslu čl. 127 odst. 1 a 2 SFEU.
- 82 Platí tudíž, že pokud je, jak je tomu v projednávané věci, ECB konzultována Řeckou republikou ohledně návrhu právní úpravy, jež se týká vnitrostátních bank a pravidel pro finanční instituce, pokud významně ovlivňují stabilitu těchto institucí a finančních trhů, není povinna se vyjadřovat k tomu, zda tento členský stát dodržuje ve vztahu k držitelům státních dluhopisů obecnou zásadu smluvního práva *pacta sunt servanda*.
- 83 Působnost ECB poskytovat stanoviska tudíž nezakládá právo žalobců na to, aby tento orgán upozornil na porušení práva, jež žalobcům vyplývá ze smlouvy ve vztahu k Řecké republice poté, co upsali řecké dluhopisy emitované Řeckou republikou a s její zárukou. Vzhledem k neexistenci práva žalobců na to, aby se ECB k této otázce vyslovila, se ECB nemohla dopustit protiprávnosti tím, že se ve sporném stanovisku nevypravila k dodržení zásady *pacta sunt servanda* poté, co ji Řecká republika požádala o konzultaci.
- 84 Mimoto, každopádně není zřejmé, že zásada *pacta sunt servanda* byla přijetím zákona č. 4050/2012 porušena. Při investování do státních dluhopisů totiž nelze vyloučit riziko vzniku majetkové újmy, třebaže právní úprava, jíž se tyto cenné papíry řídí, neumožňovala před uplynutím doby jejich splatnosti sjednat změnu určitých podmínek, jako je nominální hodnota, hrubá cena a doba splatnosti. Jak uvedla Symvoulio tis Epikrateias (Státní rada, Řecko), toto riziko vyplývá mimo jiné ze skutečnosti, že od okamžiku emise dluhopisů uplynula značná doba, v jejímž průběhu mohou nepředvídatelné události podstatně omezit finanční schopnosti státu emitujícího či zaručujícího tyto cenné papíry nebo je dokonce zcela zmařit. Jak judikoval Evropský soud pro lidská práva (dále jen „ESLP“), pokud nastanou takové nepředvídatelné události, jako je krize řeckého veřejného dluhu v projednávané věci, je emitující stát podle zásady *rebus sic stantibus* oprávněn pokusit se znovu sjednat příslušné podmínky [viz rozsudek Symvoulio tis Epikrateias (Státní rada), jak byl shrnut v bodě 29 rozsudku ESLP ze dne 21. července 2016, Mamatras a další v. Řecko, CE:ECHR:2016:0721JUD006306614].
- 85 Žalobci tudíž nesprávně tvrdí, že se ECB dopustila protiprávnosti, která může zakládat její mimosmluvní odpovědnost, když ve sporném stanovisku neupozornila na to, že přijetím zákona č. 4050/2012 byla ve vztahu k nim porušena zásada *pacta sunt servanda*.

K porušení čl. 17 odst. 1 a 2 Listiny

- 86 Žalobci mají za to, že ECB měla ve sporném stanovisku uznat, že Řecká republika se přijetím zákona č. 4050/2010 dopustila zásahu do práv věřitelů, kteří jsou usazeni v zahraničí a nedali k tomu svůj souhlas, který je rovnocenný vyvlastnění. Podle nich skutečnost, že ECB takto nepostupovala, zakládá opomenutí, jež je v rozporu s jejími povinnostmi.

- 87 Na podporu této výtky žalobci zaprvé připomínají, že zákon č. 4050/2010 měl za cíl přinutit soukromé věřitele, kteří s restrukturalizací výslovně nesouhlasili, aby se zapojili do snížení řeckého veřejného dluhu prostřednictvím dodatečného zavedení CAC.
- 88 Zadruhé, žalobci mají za to, že řecké dluhopisy spadají pod pojem vlastnictví, jak je chráněn článkem 17 Listiny. Tyto cenné papíry jsou podle nich pohledávkami, které mají dostatečnou oporu ve vnitrostátním právu k tomu, aby mohly této ochrany požívat. Podle žalobců totiž z právního hlediska nepřicházela platební neschopnost řeckého státu do úvahy a jeho dluhopisy byly obecně považovány za bezpečné, mimo jiné i z toho důvodu, že neobsahovaly doložku o změnách podmínek. Navíc podle žalobců byly považovány za bezpečné i podle Solvabilitätsverordnung (nařízení o solventnosti) ze dne 14. prosince 2006, (BGBl. 2006 I, s. 2926) [viz mimo jiné čl. 26 bod 2 písm. b) nařízení o solventnosti], a to i navzdory tomu, že ratingové agentury snížily rating Řecké republiky a že došlo ke snížení kurzovní hodnoty řeckých dluhopisů, jelikož je bylo třeba řadit do kategorie expozice „ústřední vlády“, neboť byly splatné státem nebo zahraniční centrální bankou. Posledně uvedený aspekt je podle žalobců potvrzen článkem 15 nomós 2469, Periorismós kai veltíosi tis apotelesmatikótitas ton kratikón dapanón kai álles diatáxeis (zákon č. 2469/1997 o omezení a zvýšení účinnosti veřejných výdajů) ze dne 14. března 1997 (FEK A' 38/14.3.1997, p. 592). Vzhledem k tomu, že ochrana vlastnictví vychází z obecných zásad unijního práva, jež jsou uznávány v judikatuře Soudního dvora, mají žalobci za to, že stran státních dluhopisů požívají ochrany vlastnictví.
- 89 Zatřetí, žalobci tvrdí, že do jejich práva na vlastnictví bylo zasaženo na základě aktu veřejné moci. Podle žalobců totiž Symvoulio tis Epikrateias (Státní rada) v rozsudku ze dne 22. března 2014, (č. 1117/2014) konstatovala, že celý postup restrukturalizace řeckého veřejného dluhu je třeba kvalifikovat jako zastřené akt veřejné moci.
- 90 Začtvrté, žalobci mají za to, že obdrželi-li jednak 15 % pomyslné hodnoty dluhových cenných papírů, jež byly dříve drženy v podobě dvou obligací emitovaných EFSF, a jednak za 31,5 % zbývajících splatné pomyslné hodnoty uvedených cenných papírů nové dluhopisy emitované Řeckou republikou, které obsahují CAC, v důsledku čehož mohou být podmínky emise těchto cenných papírů případně následně změněny v neprospěch věřitelů, aniž by taková změna mohla být napadena u soudu, a jejichž splatnost má nastat až v období let 2022 až 2042, nepředstavuje to spravedlivou náhradu poskytnutou v přiměřené lhůtě. Podle žalobců k tomu dále přistupuje přitěžující okolnost, a sice že z hospodářského hlediska nečiní snížení pohledávky 46,5 %, nýbrž 78,5 %, jak konstatovala Symvoulio tis Epikrateias (Státní rada) v rozsudku ze dne 22. března 2014, a to kvůli tomu, že jsou vypláceny nižší úroky, a navíc splatnost cenných papírů převedených v rámci povinné výměny nastává až v období let 2022 až 2042, s výjimkou obligací EFSF, jejichž splatnost nastala již v letech 2013 a 2014. Toto ocenění provedené řeckým státem je podle žalobců zcela v souladu s oceněním, které provedla ratingová agentura Moody's.
- 91 Žalobci mají tudíž za to, že v důsledku přijetí zákona č. 4050/2010 došlo ve vztahu k nim k zásahu, který je rovnocenný vyvlastnění. Pouze tento výklad je podle nich v souladu s požadavkem účinné právní ochrany, jak byl zakotven ESLP v jeho rozsudku ze dne 23. září 1982, Sporrong a Lönnroth v. Švédsko (CE:ECHR:1982:0923JUD 000715175, bod 63 a citovaná judikatura), jenž je rovněž s ohledem na čl. 52 odst. 3 první větu Listiny rozhodující pro výklad článku 17 Listiny.
- 92 Žalobci konečně mají za to, že rozsudek ESLP ze dne 21. července 2016, Mamatas a další v. Řecko (CE:ECHR:2016:0721JUD 006306614), není relevantní, neboť se netýká vyvlastnění soukromých zahraničních věřitelů, jež nejsou usazeni v Řecku, a jelikož již z tohoto důvodu je třeba posuzovat kritéria přiměřenosti zásahu jinak než v případě zásahu veřejné moci státu do vlastnictví jeho občanů. Mimoto v uvedeném rozsudku ESLP za účelem posouzení přiměřenosti v rámci výpočtu škody podle žalobců odkázal na nominální hodnotu ve výši 46,5 %, jež byla obdržena při výměně, a nikoli na skutečnou ztrátu hospodářské hodnoty ve výši 78,5 %.

- 93 ECB výtky uváděné žalobci zpochybňuje. Má za to, že jednak měly být uvedené výtky vzneseny vůči Řecké republice, neboť mechanismus PSI byl vypracován a zaveden výlučně řeckými orgány, a jednak, že vlastnické právo žalobců nebylo porušeno, neboť jeho omezení byla nezbytná a ospravedlněná cíli veřejného zájmu uznávanými Unií.
- 94 S ohledem na tyto argumenty je třeba připomenout, že podle čl. 17 odst. 1 Listiny má každý právo vlastnit zákonně nabytý majetek, užívat jej, nakládat s ním a odkazovat jej. Nikdo nesmí být zbaven svého majetku s výjimkou veřejného zájmu, v případech a za podmínek, které stanoví zákon, a při poskytnutí spravedlivé náhrady v přiměřené lhůtě. Užívání majetku může rovněž být upraveno zákonem v míře nezbytné z hlediska obecného zájmu.
- 95 Mimoto podle článku 51 Listiny jsou její ustanovení určena mimo jiné orgánům Unie, mezi něž náleží ECB (viz článek 13 SEU), které jsou povinny respektovat práva, dodržovat zásady a podporovat jejich uplatňování.
- 96 Právo na vlastnictví, jak je stanoveno v čl. 17 odst. 1 Listiny, je základním právem unijního práva (viz rozsudek ze dne 18. července 2013, Schindler Holding a další v. Komise, C-501/11 P, EU:C:2013:522, bod 124 a citovaná judikatura), jehož respektování je podmínkou legality unijních aktů (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 3. září 2008, Kadi a Al Barakaat International Foundation v. Rada a Komise, C-402/05 P a C-415/05 P, EU:C:2008:461, bod 284 a citovaná judikatura). Dále toto ustanovení, které stanoví, že právo každého vlastnit zákonně nabytý majetek, stanovuje právní normu, jejímž předmětem je přiznat práva jednotlivcům (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 20. září 2016, Ledra Advertising a další v. Komise a ECB, C-8/15 P až C-10/15 P, EU:C:2016:701, bod 66).
- 97 Z toho vyplývá, že dostatečně závažné porušení čl. 17 odst. 1 Listiny ze strany ECB může zakládat mimosmluvní odpovědnost ECB podle čl. 340 třetího pododstavce SFEU.
- 98 Mimoto, povaha této normy jakožto základního práva, jež chrání jednotlivce, a odpovídající povinnost ECB podporovat její dodržování znamenají, že jednotlivci mohou oprávněně očekávat, že ECB při výkonu svých pravomocí na porušení takové normy upozorní. V tomto ohledu je třeba připomenout, že v kontextu programu finanční pomoci, která byla poskytována Evropským mechanismem stability ve prospěch Kyperské republiky, již bylo judikováno, že se Evropská komise může dopustit porušení čl. 17 odst. 1 Listiny nejen pozitivním jednáním, nýbrž i „pasivním“ jednáním či dokonce opomenutím přijmout opatření, v jehož případě existuje konkrétní povinnost jednat, která je jí uložena (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 20. září 2016, Ledra Advertising a další v. Komise a ECB, C-8/15 P až C-10/15 P, EU:C:2016:701, body 57, 59 a 66 až 75). Stejně tak zvláštní postavení, jež je v institucionálním rámci smluv přiznáno ECB, ji neosvobozuje od povinnosti dodržovat základní práva Unie, ani od její povinnosti přispívat k dosahování cílů Unie, jak jsou uvedeny v člancích 2, 3 a 6 SEU (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 10. července 2003, Komise v. ECB, C-11/00, EU:C:2003:395, bod 91).
- 99 Je nicméně třeba rovněž připomenout, že právo na vlastnictví, jež je zaručeno čl. 17 odst. 1 Listiny, není absolutní výsadou a že jeho výkon může být předmětem omezení odůvodněných cíli obecného zájmu, které Unie sleduje (viz rozsudek ze dne 20. září 2016, Ledra Advertising a další v. Komise a ECB, C-8/15 P až C-10/15 P, EU:C:2016:701, bod 69 a citovaná judikatura).
- 100 Jak plyne z čl. 52 odst. 1 Listiny, výkon práva na vlastnictví lze tudíž omezit za podmínky, že tato omezení skutečně odpovídají sledovaným cílům obecného zájmu a nepředstavují vzhledem ke sledovanému cíli nepřiměřený a neúnosný zásah, jímž by byla dotčena samotná podstata takto zaručených práv (viz rozsudek ze dne 20. září 2016, Ledra Advertising a další v. Komise a ECB, C-8/15 P až C-10/15 P, EU:C:2016:701, bod 70 a citovaná judikatura).

- 101 V projednávané věci je nesporné, že zákon č. 4050/2012, jehož se sporné stanovisko týká, umožnil snížit nominální hodnotu sporných dluhopisů držených žalobci, a tudíž jejich právo na uhrazení uvedené hodnoty v okamžiku, kdy měla nastat splatnost těchto dluhopisů.
- 102 V zásadě totiž platí, že pokud nastane splatnost dluhopisů, vzniká povinnost uhradit jejich nominální hodnotu. Žalobcům tudíž v okamžiku, kdy nastala splatnost jejich dluhopisů, vznikla peněžitá pohledávka vůči řeckému státu ve výši nominální hodnoty dluhopisů. Přijetí zákona č. 4050/2012 tyto podmínky změnilo zavedením CAC. Jak bylo vysvětleno v bodě 18 výše, CAC bylo totiž možné použít na určité řecké dluhopisy a konkrétněji stanovily možnost změnit podmínky, jimiž se uvedené dluhopisy řídí, prostřednictvím dohody mezi řeckým státem na straně jedné, a většinou držitelů řeckých dluhopisů zastupujících minimálně dvě třetiny nominální hodnoty dotčených cenných papírů, na straně druhé. Na základě relevantních ustanovení uvedeného zákona, byla změna, k níž došlo na základě takové dohody, právně závazná pro všechny držitele řeckých dluhopisů, včetně těch, kteří s navrhovanou změnou nesouhlasili.
- 103 Zákon č. 4050/2012 tudíž umožnil přinutit držitele řeckých dluhopisů, aby se zapojili do snížení řeckého veřejného dluhu prostřednictvím devalvace hodnoty uvedených cenných papírů od okamžiku, kdy bylo toto snížení schváleno usnášeníschopnou většinou jejich držitelů. Tímto zákonem tak byly svým způsobem změněny práva držitelů řeckých dluhopisů bez ohledu na to, že v podmínkách, jimiž se řídila jejich emise, nebyly obsaženy doložky o změně.
- 104 Řecké orgány po přijetí tohoto zákona uveřejnily parametry PSI v rámci snížení řeckého veřejného dluhu a vyzvaly držitele dotčených dluhopisů, aby se zapojili do výměny cenných papírů. Vzhledem k tomu, že bylo dosaženo usnášeníschopné kvalifikované většiny požadované k uskutečnění navrhované výměny, byly všem držitelům řeckých dluhopisů, včetně těch, kteří s touto výměnou nesouhlasili, jejich cenné papíry na základě zákona č. 4050/2012 vyměněny, a v důsledku toho byla snížena i jejich hodnota.
- 105 Ačkoli přijetím zákona č. 4050/2012 tak bylo zasaženo do práva žalobců na vlastnictví, je třeba konstatovat, že uvedený zákon odpovídá cílům obecného zájmu, mezi něž náleží cíl zajistit stabilitu bankovního systému celé eurozóny. Pokud by nebyla provedena restrukturalizace veřejného řeckého dluhu, mohlo by vzniknout značné riziko dalšího zhoršování hospodářské situace a případně by mohla nastat insolvence Řecké republiky, jejíž potenciálně nekryté dluhopisy by nemohla ECB ani národní centrální banky akceptovat jako zajištění pro úvěrové operace v Eurosystemu, a dále rizika, která mohl takový vývoj vyvolávat pro stabilitu finančního systému a fungování Eurosystemu jako celku.
- 106 Tyto cíle obecného zájmu byly uznány jak ESLP, tak i Soudním dvorem. ESLP tak v rozsudku ze dne 21. července 2016, Mamatas a další v. Řecko (CE:ECHR:2016:0721JUD 006306614, bod 103) v rámci svého posuzování dodržení práva na vlastnictví v návaznosti na devalvací hodnoty řeckých dluhopisů podle zákona č. 4050/2012 konstatoval, že Řecká republika mohla v obecném zájmu společnosti oprávněně přijmout opatření, aby dosáhla cílů udržení hospodářské stability a restrukturalizace dluhu. Stejně tak Soudní dvůr v rozsudku ze dne 20. září 2016, Ledra Advertising a další v. Komise a ECB, C-8/15 P až C-10/15 P, EU:C:2016:701, bod 71), jež se týká krize kyperského veřejného dluhu, judikoval, že zajištění stability bankovního systému celé eurozóny je cílem obecného zájmu sledovaným Unií.
- 107 K otázce, zda není snížení hodnoty sporných dluhopisů držených žalobci s ohledem na sledovaný cíl nepřiměřeným a neúnosným zásahem, jímž by byla dotčena samotná podstata takto zaručeného práva, je třeba připomenout následující.
- 108 Zprv, Tribunál již konstatoval, že každý věřitel nese riziko, že se dlužník stane platebně neschopným, a to i pokud jde o stát. Nákup státních dluhopisů je pro investora z podstaty věci transakcí, která s sebou nese určité finanční riziko, neboť není imunní vůči nástrahám vývoje na finančních trzích. Dále žalobci museli vědět o tom, že nákup řeckých dluhopisů s sebou nese riziko i před tím, než

vypukla finanční krize, jelikož emitující řecký stát již čelil značným dluhům a značnému schodku (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 7. října 2015, Accorinti a další v. ECB, T-79/13, EU:T:2015:756, body 82 a 121).

- 109 Mimoto žalobci v projednávané věci nabyli řecké dluhopisy v době, v níž již finanční krize Řecké republiky započala. Jak již bylo uvedeno v bodě 1 výše, krize řeckého veřejného dluhu započala totiž v říjnu 2009, přičemž F. Steinhoff nabyl řecké dluhopisy v září 2011, E. Filbry od července 2011, Vereinigte Raiffeisenbanken Gräfenberg-Forchheim-Eschenau-Heroldsberg v prosinci 2009 a W. Bäcker od dubna 2011. Tito žalobci proto museli při své koupi vědět o vysoce nestabilní hospodářské situaci ovlivňující fluktuující hodnotu řeckých dluhopisů, jakož i o nezanedbatelném riziku vzniku platební (byť selektivní) neschopnosti Řecké republiky. Co se společnosti EMB Consulting týče, ta nabyla práva držitelů řeckých dluhopisů v roce 2017, přičemž uvedení držitelé nabyli tyto dluhopisy až po vypuknutí krize. V písemných vyjádřeních bylo upřesněno, že většina z práv, jež byla převedena na EMB Consulting, byla nabyta před tím, než byl navržen plán nucené výměny. Na jednání zástupce žalobců uvedl, že tato práva byla nabyta v letech 2011 a 2012. Vzhledem k tomu, že EMB Consulting je nástupkyní práv těchto držitelů řeckých dluhopisů, nemůže tato společnost argumentovat tím, že v okamžiku nákupu těchto cenných papírů nevěděla o vysoce nestabilní hospodářské situaci.
- 110 Navíc takoví soukromí investoři, jako jsou žalobci, nemohli opomíjet rozdílné názory, jež panovaly mezi členskými státy eurozóny a dalšími zapojenými orgány či institucemi, jako je Komise, MMF a ECB, ohledně otázky restrukturalizace řeckého veřejného dluhu. Za takových okolností nemohl opatrný a obezřetný hospodářský subjekt vyloučit riziko restrukturalizace řeckého veřejného dluhu (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 7. října 2015, Accorinti a další v. ECB, T-79/13, EU:T:2015:756, body 82 a 121, a rozsudek ze dne 24. ledna 2017, Nausicaa Anadyomène a Banque d'escompte v. ECB, T-749/15, nezveřejněný, EU:T:2017:21, bod 97).
- 111 Konečně je třeba uvést, že okolnosti, které vedly k přijetí zákona č. 4050/2012, byly skutečně výjimečné. Krize řeckého veřejného dluhu totiž byla mimořádná, a pokud by nebyla provedena jeho restrukturalizace, bylo možné reálně očekávat, že nastane krátkodobá, přinejmenším selektivní, platební neschopnost Řecké republiky (v tomto smyslu rozsudek ze dne 24. ledna 2017, Nausicaa Anadyomène a Banque d'escompte v. ECB, T-749/15, nezveřejněný, EU:T:2017:21, bod 97).
- 112 Zadruhé, řecké i uniijní orgány, jakož i převážná většina soukromého sektoru posoudily opatření na snížení řeckého veřejného dluhu, jehož se týká projednávaná věc, a souhlasily s nimi. Jak v podstatě uvádí ESLP v rozsudku ze dne 21. července 2016, Mamatas a další v. Řecko (CE:ECHR:2016:0721JUD 006306614, bod 116), jednou z podmínek, jež vyžadovali mezinárodní institucionální investoři pro snížení svých pohledávek, byla existence a uplatnění CAC. V případě neexistence CAC by došlo k vyššímu procentnímu podílu snížení řeckých dluhopisů u těch věřitelů, kteří byli ochotni souhlasit s odpisem, a odrazovalo by to značnou část držitelů takových cenných papírů od toho, aby se zapojili do postupu oddlužení. Je tak zřejmé, že doložky CAC a restrukturalizace řeckého veřejného dluhu, k níž bylo možné díky nim přikročit, jsou vhodným a nezbytným opatřením pro snížení uvedeného dluhu a k zamezení platební neschopnosti řeckého státu. Každopádně žalobci kromě argumentu, který je tak neopodstatněný, že zapojení soukromého sektoru do restrukturalizace řeckého veřejného dluhu mohlo být omezeno pouze na držitele dluhopisů, kteří souhlasili s výměnou svých dluhopisů, netvrdili, že zákon č. 4050/2012 byl zjevně nevhodný či nepřiměřený k tomuto účelu, ani že by existovalo stejně účinné avšak méně omezující opatření, jež by umožňovalo dosáhnout sledovaných cílů veřejného zájmu.
- 113 Zatřetí, je zajisté pravda, že v důsledku povinné výměny řeckých dluhopisů v návaznosti na zákon č. 4050/2012 a poté, co s ní souhlasila většina držitelů těchto cenných papírů, byla významně snížena jejich nominální hodnota. Žalobcům, kteří s navrženou změnou podmínek, jimiž se řídily jejich dluhopisy, nesouhlasili, byly uloženy nové podmínky, jež byly obsaženy v uvedeném zákoně, a mimo jiné snížení nominální hodnoty těchto cenných papírů. Nicméně, jak ESLP zdůraznil v rozsudku ze dne 21. července 2016, Mamatas a další v. Řecko (CE:ECHR:2016:0721JUD 006306614, bod 112), za

referenční bod pro posouzení míry ztráty, kterou utrpěli žalobci, nelze použít částku, jejíž obdržení očekávali žalobci v okamžiku splatnosti svých dluhopisů. Ačkoliv nominální hodnota dluhopisu vyjadřuje výši pohledávky, na jejíž uspokojení má nárok jeho držitel v okamžiku splatnosti, nevyjadřuje skutečnou tržní hodnotu v okamžiku, v němž řecký stát přijal spornou právní úpravu, v projednávané věci v den 23. února 2012, kdy byl přijat zákon č. 4050/2012. Tuto cenu již bezpochyby ovlivnil pokles úvěruschopnosti řeckého státu, který započal již v polovině roku 2010 a pokračoval až do konce roku 2011. Tento pokles tržní hodnoty cenných papírů žalobců umožňoval předpokládat, že k 20. srpnu 2015 nebude uvedený stát schopen dostát svým závazkům, jež vyplývaly ze smluvních ustanovení, jimiž se řídily dřívější cenné papíry, tj. před přijetím zákona č. 4050/2012.

114 S ohledem na všechny tyto skutečnosti je třeba konstatovat, že snížení hodnoty sporných dluhopisů nebylo s ohledem na sledovaný cíl nepřiměřeným a neúnosným zásahem, jímž by byla dotčena samotná podstata takto zaručeného práva. Vzhledem k povaze dotčeného vlastnického práva, rozsahu krize řeckého veřejného dluhu, souhlasu řeckého státu a většiny držitelů řeckých dluhopisů s výměnou za současné devalvace uvedených cenných papírů a k rozsahu utrpěných ztrát, není toto opatření neúnosným zásahem do práv žalobců na vlastnictví.

115 Tento závěr není zpochybněn jednotlivými argumenty uváděnými žalobci. Konstatování, že povinná výměna a devalvace sporných dluhopisů žalobců jsou opatřeními, která byla uskutečněna na základě rozhodnutí řeckého státu jakožto veřejné moci, tak nestačí k prokázání porušení práva na vlastnictví ve smyslu čl. 17 odst. 1 Listiny. Okolností, že obligace jsou obecně považovány za bezpečné, mimo jiné podle nařízení o solventnosti (viz bod 88 výše), není zpochybněno posouzení, podle kterého nákup státních dluhopisů je pro investora z podstaty věci transakcí, která s sebou nese určité finanční riziko (viz bod 108 výše). Stejně tak finanční ztráty, jichž se dovolávají žalobci, i pokud by byly prokázány, nestačí k prokázání porušení čl. 17 odst. 1 Listiny, neboť dluhopisy mají zbytkovou hodnotu a v případě neexistence doložek CAC a restrukturalizace řeckého veřejného dluhu, k níž díky těmto doložkám došlo, by se výrazně zvýšila pravděpodobnost platební neschopnosti Řecké republiky, což by vedlo nejen ke zhroucení řeckého hospodářství a ohrožení eurozóny, ale i k ještě většímu snížení hodnoty sporných dluhopisů žalobců. Konečně, co se týče tvrzení žalobců, že rozsudek ESLP ze dne 21. července 2016, *Mamatas a další v. Řecko* (CE:ECHR:2016:0721JUD 006306614) není relevantní, neboť se týká pouze vyvlastnění řeckých soukromých věřitelů, a nikoli zahraničních soukromých věřitelů, jež nejsou usazeni v Řecku, je třeba uvést, že žalobci neuvedli žádný přesvědčivý argument, jímž by prokázali, že ESLP by judikoval jinak, pokud se měl výslovně vyslovit k situaci takových zahraničních věřitelů, kteří byli navíc vázáni týmiž smluvními podmínkami podle řeckého závazkového práva jako řečtí věřitelé.

116 Snížení hodnoty sporných dluhopisů žalobců tudíž není nepřiměřeným opatřením s ohledem na cíl, který spočívá v ochraně hospodářství Řecké republiky a eurozóny před rizikem platební neschopnosti Řecké republiky a zhroucení jejího hospodářství. Žalobci tudíž nesprávně tvrdí, že dotčená opatření zakládají porušení s čl. 17 odst. 1 Listiny. Navíc vzhledem k tomu, že toto ustanovení porušeno nebylo, ECB nelze vytýkat, že na ně ve sporném stanovisku neupozornila.

K porušení článku 63 SFEU

117 Žalobci mají za to, že ECB byla jednoznačně povinna upozornit ve sporném stanovisku na to, že v důsledku uplatnění zákona č. 4050/2012 bude porušen článek 63 SFEU. Podle žalobců vedl zákon č. 4050/2012 k omezení volného pohybu kapitálu z toho důvodu, že tento pojem musí být chápan tak, že zahrnuje zbavení práv věřitelů na základě zákona, neboť k tomuto zbavení práv nedochází na základě platné doložky o změně. Odliv kapitálu získaného splacením splatných dluhopisů jakož i z úroků byl podle žalobců omezen tím, že věřitelé, kteří nedali svůj souhlas, neobdrží veškerý investovaný kapitál, ale pouze jeho část v podobě nových dluhopisů či obligací, jejichž splatnost nastane až v období let 2022 až 2042. Žalobci mají za to, že toto omezení nelze ospravedlnit z důvodů

veřejného pořádku, na které odkazuje čl. 65 odst. 1 písm. b) SFEU, neboť věřitelé, kteří nesouhlasili se snížením nominální hodnoty řeckých dluhopisů, neohrožují z titulu svých pohledávek existenci řeckého státu.

- 118 ECB zpochybňuje jak to, že by jí mohlo být přičítáno porušení článku 63 SFEU, tak i samotnou existenci porušení tohoto ustanovení v projednávané věci.
- 119 Podle čl. 63 odst. 1 SFEU jsou všechna omezení pohybu kapitálu mezi členskými státy a mezi členskými státy a třetími zeměmi zakázána. Takovými omezeními jsou mimo jiné opatření uložená určitým členským státem, která mohou investory z jiných členských států odradit, omezit či jim zabránit v tom, aby investovali v prvně uvedeném státě, nebo odradit či omezit investory z prvně uvedeného členského státu v tom, aby investovali v jiných členských státech, či jim v tom zabránit [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 26. září 2000, Komise v. Belgie, C-478/98, EU:C:2000:497, bod 18, rozsudek ze dne 23. října 2007, Komise v. Německo, C-112/05, EU:C:2007:623, bod 19, a rozsudek ze dne 26. května 2016, NN (L) International, C-48/15, EU:C:2016:356, bod 44].
- 120 Volný pohyb kapitálu, který je zakotven v čl. 63 odst. 1 SFEU, je jednou ze základních svobod Unie, (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 1. července 2010, Dijkman a Dijkman-Lavaleije, C-233/09, EU:C:2010:397, body 40 a 41, a rozsudek ze dne 6. března 2018, SEGRO et Horváth, C-52/16 et C-113/16, EU:C:2018:157, bod 66), již musí dodržovat jak členské státy, tak i unijní orgány (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 29. února 1984, Rewe-Zentrale, 37/83, EU:C:1984:89, bod 18, rozsudek ze dne 2. března 2010, Arcelor v. Parlament a Rada, T-16/04, EU:T:2010:54, bod 177, a rozsudek ze dne 12. prosince 2012, Evropaïki Dynamiki v. EFSA, T-457/07, nezveřejněný, EU:T:2012:671, bod 36).
- 121 Nezávisle na otázce, zda v důsledku uplatnění zákona č. 4050/2012 byl omezen pohyb kapitálu ve smyslu čl. 63 odst. 1 SFEU, je třeba konstatovat, že takové omezení, i pokud by bylo prokázáno, bylo odůvodněno naléhavými důvody obecného zájmu.
- 122 Soudní dvůr totiž judikoval, že volný pohyb kapitálu může být omezen vnitrostátní právní úpravou za podmínky, že je na základě objektivních úvah nezávislých na původu kapitálu odůvodněna naléhavými důvody obecného zájmu a respektuje zásadu proporcionality, která vyžaduje, aby daná opatření byla způsobilá zajistit uskutečnění legitimně sledovaného cíle a nepřekračovala meze toho, co je k jeho dosažení nezbytné (viz rozsudek ze dne 6. března 2018, SEGRO a Horváth, C-52/16 a C-113/16, EU:C:2018:157, bod 76 a citovaná judikatura).
- 123 V projednávané věci byla dotčená opatření odůvodněna naléhavými důvody obecného zájmu. Jak bylo uvedeno v bodě 111 výše, okolnosti, jež vedly k přijetí zákona č. 4050/2012, byly skutečně výjimečné, neboť nebyla-li by provedena restrukturalizace, bylo možné reálně očekávat, že nastane krátkodobá, přinejmenším selektivní, platební neschopnost Řecké republiky. Mimoto, v bodech 105 a 106 výše se vysvětluje, že dotčená opatření měla za cíl zajistit stabilitu bankovního systému celé eurozóny. Tento cíl je naléhavým důvodem obecného zájmu.
- 124 Dále platí, že dotčená opatření byla přiměřená. Umožnila obnovit stabilitu bankovního systému celé eurozóny a nepřekračovala meze toho, co bylo nezbytné k obnovení uvedené stability. Zejména platí, že výlučně dobrovolné zapojení soukromých věřitelů do výměny řeckých dluhopisů by neumožňovalo zajistit úspěšný průběh této výměny cenných papírů. Pokud by totiž nebylo zaručeno rovné zacházení se soukromými věřiteli, s uvedenou výměnou by souhlasil pouze malý počet z nich, a to kvůli k morálnímu riziku, jež by z ní vyplývalo, a sice že by nesli důsledky rizik i za věřitele, kteří by se do výměny řeckých dluhopisů nezapojili. Úspěch výměny cenných papírů byl přitom nezbytnou podmínkou pro restrukturalizaci řeckého veřejného dluhu, která sama byla nezbytná pro stabilizaci bankovního systému eurozóny.
- 125 Žalobci tudíž nesprávně vytýkají ECB, že ve sporném stanovisku neupozornila na porušení volného pohybu kapitálu ve smyslu článku 63 SFEU.

K porušení článku 124 SFEU

– Úvodní poznámky

- 126 Žalobci tvrdí, že Řecká republika porušila článek 124 SFEU, když věřitelům, kteří neposkytli svůj souhlas, uložila povinnost vyměnit své stávající řecké dluhopisy za nové cenné papíry.
- 127 ECB zpochybňuje jak tvrzení, že údajně porušila článek 124 SFEU, tak i tvrzení, že toto ustanovení porušila Řecká republika. ECB má dále za to, že ve vztahu k bodům 55 a 56 přílohy A.8 uváděným žalobci byla porušena její právo se v řízení účinně bránit, neboť uvedené body nebyly v žalobě uvedeny.

– K právu ECB se v řízení účinně bránit

- 128 V žalobě měli žalobci za to, že Komise potvrdila, že v případě vyvlastnění dochází k porušení článku 124 SFEU. Na podporu tohoto tvrzení žalobci odkázali na body 55 a 56 vyjádření Komise ze dne 19. srpna 2013, předloženého Soudnímu dvoru ve věcech C-226/13, C-245/13 a C-247/13, které bylo přiloženo v příloze A.8. Body 55 a 56 tohoto vyjádření však v příloze A.8 uvedeny nebyly, neboť chyběly strany 13 až 15 tohoto vyjádření. ECB z těchto skutečností dovozuje, že k těmto bodům nemohla vykonat své právo se v řízení účinně bránit.
- 129 V tomto ohledu je třeba připomenout, že ze zásady volného předkládání důkazů vyplývá, že účastník řízení před Tribunálem je v zásadě oprávněn uplatnit jako důkaz písemnosti, které byly předloženy v rámci jiného soudního řízení. Pokud měl uvedený účastník řízení přístup k těmto řádně obstaraným písemnostem a pokud nejsou důvěrné, řádný výkon spravedlnosti v zásadě nebrání tomu, aby byly předloženy Tribunálu (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 4. července 2017, European Dynamics Luxembourg a další v. Agentura Evropské unie pro železnice, T-392/15, EU:T:2017:462, bod 55).
- 130 Mimoto je třeba uvést, že žalobci předložili chybějící strany přílohy A.8 ve fázi podání repliky (viz příloha C.5), takže ECB se k těmto bodům mohla vyjádřit ve fázi podání dupliky a na jednání. Dále platí, že argument žalobců se opírá nejen o přílohu A.8, nýbrž i o přílohu A.9. Body 48 a 49 posledně uvedené přílohy, které obsahují vyjádření Komise ze dne 21. února 2014, jež bylo předloženo Soudnímu dvoru ve věci C-578/13, jsou totožné s body 55 a 56 vyjádření Komise ze dne 19. srpna 2013, jež byly převzaty v příloze C.5.
- 131 Vzhledem k těmto skutečnostem ECB nesprávně tvrdí, že bylo porušeno její právo se v řízení účinně bránit a že vysvětlení žalobců, jež se opírá o body 55 a 56 přílohy A.8, mělo být odmítnuto.

– K článku 124 SFEU

- 132 Podle článku 124 SFEU se zakazují jakákoli opatření, která nejsou odůvodněna veřejným dohledem a která umožňují orgánům, institucím nebo jiným subjektům Unie, ústředním vládám, regionálním nebo místním orgánům nebo jiným veřejným orgánům, jiným veřejnoprávním subjektům nebo veřejným podnikům členských států zvýhodněný přístup k finančním institucím.
- 133 Žalobci mají za to, že podle tohoto ustanovení a nařízení Rady (ES) č. 3604/93 ze dne 13. prosince 1993, kterým se upřesňují definice pro použití zákazu zvýhodněného přístupu obsaženého v článku [124 SFEU] (Úř. věst. 1993, L 332, s. 4; Zvl. vyd. 10/01, s. 30), členské státy nemohou veřejnému sektoru opatřeními veřejné moci zajistit zvýhodněný přístup k úvěrovým institucím. Podle žalobců přitom náležely mezi věřitele, kteří nesouhlasili s restrukturalizací řeckého veřejného dluhu, mimo jiné i úvěrové instituce, jež jsou „finančními institucemi“ ve smyslu čl. 4 odst. 1 nařízení č. 3604/93, ve spojení s čl. 1 první odrážkou první směrnice Rady 77/780/EHS ze dne

12. prosince 1977 o koordinaci právních a správních předpisů týkajících se přístupu k činnosti úvěrových institucí a jejího výkonu (Úř. věst. 1977, L 322, s. 30). Podle žalobců byly tyto finanční instituce v důsledku povinné výměny řeckých dluhopisů, jež byla stanovena zákonem č. 4050/2012, povinny přijmout jako depozitum nové státní dluhopisy za podmínek zjevně neodpovídajících tržním. Podle žalobců byla uvedená výměna tudíž v rozporu s článkem 124 SFEU. Na podporu tohoto argumentu žalobci tvrdí, že jednak v okamžiku povinné výměny řeckých dluhopisů v březnu 2012 představovala nominální hodnota „nových“ dluhových cenných papírů pouze 46,5 % hodnoty „starých“ vyměňovaných dluhopisů, a jednak že z hospodářského hlediska představovala hodnota uvedených „nových“ cenných papírů pouze 21,5 % hodnoty uvedených „starých“ cenných papírů [viz rozsudek Symvoulis tis Epikrateias (Státní rady) ze dne 22. března 2014].

- 134 Žalobci tak ECB v podstatě vytýkají, že se dopustila dostatečně závažného porušení, když opomněla upozornit na skutečnost, že v důsledku návrhu zákona č. 4050/2012 bude porušen článek 124 SFEU.
- 135 Nicméně předně je třeba konstatovat, že zákon č. 4050/2012 neposkytuje zvýhodněný přístup k finančním institucím, jež je v rozporu s článkem 124 SFEU.
- 136 Účelem článku 124 SFEU, který zakazuje jakákoli opatření, která nejsou odůvodněna veřejným dohledem a která umožňují mimo jiné členským státům zvýhodněný přístup k finančním institucím, je totiž přimět členské státy k tomu, aby dodržovaly zdravou rozpočtovou politiku, a to tak, že zamezí tomu, aby měnové financování schodků veřejných rozpočtů nebo zvýhodněný přístup veřejnoprávních orgánů k finančním trhům vedly k nadměrnému zadlužení nebo k nadměrným deficitům členských států (v tomto smyslu viz první bod odůvodnění nařízení č. 3604/93 a rozsudek ze dne 1. října 2015, Bara a další, C-201/14, EU:C:2015:638, bod 22 a citovaná judikatura).
- 137 Cílem zákona č. 4050/2012 přitom není prohloubit zadlužení Řecké republiky, nýbrž naopak toto zadlužení vzhledem k jeho nepřiměřené výši snížit devalvací cenných papírů držených žalobci.
- 138 Navíc je přijetí zákona č. 4050/2012 odůvodněno veřejným dohledem, na který se odkazuje v článku 124 SFEU. Podle článku 2 nařízení č. 3604/93 se „odůvodněním veřejným dohledem“ rozumějí důvody, z nichž vycházejí vnitrostátní právní a správní předpisy nebo vnitrostátní správní opatření, které byly přijaty na základě unijního práva nebo s ním jsou v souladu, a jejichž účelem je podpořit solidnost finančních institucí, a tím posílit stabilitu finanční soustavy jako celku a ochranu klientů těchto institucí. Návrh zákona č. 4050/2012 přitom přispěl jak k ochraně řeckých veřejných financí, tak i ke stabilitě finančního systému eurozóny (viz body 105 a 106 výše).
- 139 Dále je třeba konstatovat, že článek 124 SFEU nemá za cíl chránit žalobce ani jim přiznávat práva.
- 140 Přitom, jak bylo uvedeno v bodě 77 výše, norma unijního práva, která nepřiznává práva jednotlivcům, nemůže být uznána za základ žaloby na náhradu škody. Normu, která nechrání určitou osobu před protiprávností, již se dovolává, nýbrž chrání jinou osobu, tudíž nelze uznat za takový základ. Právní norma přiznává práva jednotlivcům, pokud zakládá výhodu, již lze kvalifikovat jako nabyté právo, sloužící k ochraně zájmů jednotlivců nebo přiznává ve prospěch jednotlivců práva, jejichž obsah může být dostatečně určen (viz rozsudek ze dne 19. října 2005, Cofradía de pescadores „San Pedro de Bermeo“ a další v. Rada, T-415/03, EU:T:2005:365, bod 86 a citovaná judikatura). V projednávané věci je cílem právní normy uvedené v článku 124 SFEU chránit unijní orgány a členské státy před rozpočtovými riziky v důsledku zvýhodněného přístupu k finančním institucím. Zákaz, který je stanoven v článku 124 SFEU, tudíž neslouží k ochraně jednotlivců a společností, jako jsou žalobci v projednávané věci, nýbrž Unie samé, včetně členských států, a to před jednáními, jež mohou ohrožovat hospodářskou a finanční stabilitu celé Unie.
- 141 Článek 124 SFEU tudíž nelze považovat za ustanovení, které žalobcům přiznává práva, takže se ho žalobci nemohou dovolávat na podporu své žaloby na náhradu škody.

- ¹⁴² Na základě všech těchto důvodů je třeba konstatovat, že se žalobci nesprávně dovolávají existence protiprávnosti, v jejímž důsledku by vznikala ECB odpovědnost vůči nim z toho důvodu, že ECB neupozornila v projednávané věci na porušení článku 124 SFEU.
- ¹⁴³ Vzhledem ke kumulativní povaze podmínek, které musí být splněny ke vzniku mimosmluvní odpovědnosti ECB, musí být žaloba zamítnuta v plném rozsahu, pokud některá z těchto podmínek není splněna (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 24. ledna 2017, *Nausicaa Anadyomène a Banque d'escompte v. ECB*, T-749/15, nezveřejněný, EU:T:2017:21, bod 68 a citovaná judikatura).
- ¹⁴⁴ S ohledem na všechny výše uvedené úvahy je třeba v projednávané věci konstatovat, že na základě žádného z argumentů, jež uplatnili žalobci, nebylo možné prokázat, že se ECB dopustila dostatečně závažného porušení právních norem, které přiznávají práva jednotlivcům. Z tohoto důvodu je třeba zamítnout návrhová žádání žalobců na náhradu škody, aniž je nutné posuzovat existenci škody a příčinné souvislosti mezi jednáním vytýkaným ECB a uplatňovanou škodou.

K nákladům řízení

- ¹⁴⁵ Podle čl. 134 odst. 1 jednacího řádu se účastníku řízení, který neměl úspěch ve věci, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch, požadoval. Vzhledem k tomu, že ECB požadovala náhradu nákladů řízení a žalobci neměli ve věci úspěch, je důvodné posledně uvedeným uložit náhradu nákladů řízení.

Z těchto důvodů

TRIBUNÁL (třetí senát)

rozhodl takto:

1) Žaloba se zamítá.

2) Franku Steinhoffovi, Ewaldu Filbryovi, Vereinigte Raiffeisenbanken Gräfenberg-Forchheim-Eschenau-Heroldsberg eG, Werneru Bäckerovi a EMB Consulting SE se ukládá náhrada nákladů řízení.

Frimodt Nielsen

Kreuschitz

Póltorak

Takto vyhlášeno na veřejném zasedání v Lucemburku dne 23. května 2019.

Podpisy.